

обучения в Великобритании. Отмечено, что заочное образование в Великобритании становится все более популярной и, будучи прогрессивной и наиболее доступной, стремительно развивается. Заочные учебные программы предлагают эффективное, выгодное и удобное повышение уровня образования. Раскрыто, что на уровне пост-дипломного обучения практикуется два основных вида курсов: теоретический и научно-исследовательский.

Ключевые слова: подготовка учителей начальной школы, Великобритания, Украина, университеты, образование.

Tetyana Zorochkina. Comparative analysis of training trends primary school teachers in Great Britain and Ukraine

The article deals with the comparative analysis of the tendencies of preparation of teachers of the primary school of Great Britain and Ukraine. It is highlighted that the work on preparing a teacher and improving his professional level in the UK is aimed at improving the quality of education. The dynamics of the development of state protection of Ukraine and the number of trained students is presented. The indicators of the training of daytime and part-time correspondence teachers in the United Kingdom are considered. It is noted that part-time education in the United Kingdom is becoming more and more popular, and, being progressive and most accessible, is rapidly developing. Part-time training programs offer an effective, cost-effective and convenient level of education. It is disclosed that at the level of post-diploma training two main types of courses are practiced: theoretical and research.

A comparative study of teacher training in Ukraine and the UK shows that Ukraine's level of scientific work in universities has fallen, UK scholarship is a high-level for Ukraine characterized by low participation of researchers in international research; One third of the research carried out by scientists from British universities, is considered the world's leading.

Key words: preparation of elementary school teachers, Great Britain, Ukraine, universities, education.

УДК 378:78:004

Олександр ІВАНОВ

заслужений працівник культури України, професор кафедри музичного мистецтва
Відокремленого підрозділу
«Миколаївська філія Київського національного університету культури і мистецтва»
м. Миколаїв, Україна
e-mail: alexanderivanov1946@gmail.com

Валентина ІВАНОВА

кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри музичного мистецтва
Відокремленого підрозділу
«Миколаївська філія Київського національного університету культури і мистецтва»
м. Миколаїв, Україна
e-mail: ivanovavalleon@gmail.com

ІНФОРМАЦІЙНО-КОМП'ЮТЕРНІ ТЕХНОЛОГІЇ В СТРУКТУРІ СУЧАСНОЇ МУЗИЧНОЇ ОСВІТИ

У статті досліджені питання впровадження інформаційно-комп'ютерних технологій в освітній процес музичних навчальних закладів. Охарактеризована сутність інноваційної педагогічної діяльності. На підставі вивчення наукових праць і новітнього педагогічного досвіду автори надають своє бачення у вирішенні організаційних, методичних і навчальних проблем, пов'язаних з осучасненням змісту, форм і методів музично-освітньої роботи. Виявлена необхідність системної перепідготовки викладачів музики на курсах підвищення кваліфікації, семінарах, майстер-класах. Обґрунтована гіпотеза, що використання комп'ютерних технологій в музичному навчанні підвищить мотивацію дітей і підлітків до творчої діяльності. Автори наводять приклади сучасних наукових і педагогічних напрацювань у сфері музичної діяльності.

Ключові слова: інноваційна педагогічна діяльність; інформаційно-комп'ютерні технології; науково-методичне забезпечення; музичні навчальні заклади; музична педагогіка; навчальний процес.

Інноваційні процеси, що відбуваються в наш час у сфері освіти містять в собі філософські, соціальні і гуманітарні аспекти, що пов'язані з переходом людства на новий етап розвитку. В сучасних умовах наукові дослідження концентруються на формуванні комплексного гуманітарного знання про людину під час її становлення та самореаліза-

ції в природі, культурі й соціумі. Вибудовується нова концепція життєдіяльності людини, в якій мистецтво і, зокрема, музика, відіграють роль духовного базису особистості.

Український науковець, доктор мистецтвознавства, професор, академік НАН України Н. Герасимова-Персидська, котра також досліджує зна-

чення музики в новій культурній парадигмі, підкреслює: «...наукове пізнання світу та його осягнення крізь нове мистецтво поступово готують людину до нової картини світу. Можливо, так перед нами відкривається шлях ...наближення до втілення свого призначення – осягнення світобудови» [2, 334]. Далі дослідниця зазначає: «Кожний наступний рік нового століття все більше утверджує у думці, що ми знаходимося на порозі нової епохи, що має зовсім нові характеристики у всіх галузях життєдіяльності людини. Те, що наприкінці ХХ століття сприймалося як плюралізм, змішення стилів, ідей, гіпотез, сьогодні починає набувати впорядкованої форми, виявляє властивості парадигми. І це не лінійний перехід до наступного етапу, а якісний стрибок. Нова парадигматика, порівняно із попередньою, виступає як об'єднуюча система більш високого рівня. Це дійсно зрушення на порядок вище» [2, 5].

Сучасні наукові дослідження вийшли на рівень комплексного вивчення проблем музичної педагогіки, де у взаємозв'язку розглядаються такі питання: «Як вчити? Чому вчити? Кого вчити?» У науковому дискурсі домінують дві тези.

Перша. Музикознавці, науковці, викладачі одностайні в тому, що інноваційні зміни в музичній педагогіці повинні охоплювати всі ланки музичної освіти – від початкового музичного навчання до вищої професійної музичної освіти.

Друга. Одним із важливих засобів інноваційного оновлення методів, форми і змісту навчального процесу в музичних навчальних закладах є впровадження в освітнє середовище сучасних інформаційно-комунікативних технологій навчання.

Сьогодні ж рівень використання сучасних ІТ технологій в навчальному процесі музичних навчальних закладів не відповідає сучасним вимогам, що потребує наукового обґрунтування перспектив розвитку.

Науковці розглядають різні підходи щодо визначення сутності інноваційної педагогічної діяльності та її структури. Деякі з них вважають інноваціями тільки те, що вносить радикальні зміни в традиційну систему, інші – навіть незначні нововведення [1, 41].

Нам відомі навчально-методичні напрацювання американських дослідників (Дж. Еванс, Р. Глейзер, Л. Холм та ін.), які створили низку комп'ютерних навчальних програм з музично-теоретичних дисциплін.

До проблеми впровадження інноваційних принципів у музично-освітній процес звертались українські науковці А. Горемичкін, Н. Герасимова-Персидська, О. М. Бордюк, В. Ю. Дорофєєва, М. Долгушина. Корисними для вивчення є праці російських науковців [3; 5] та інші.

Можна стверджувати, що однією з нагальних проблем музичної педагогіки є впровадження в навчальний процес музичних освітніх закладів інформаційно-комунікативних технологій.

Так, В. Ф. Черкасов вважає, що «ці технології пов'язані із застосуванням новітніх електронних засобів навчання та з програмним забезпеченням навчального процесу, використанням комп'ютера та Інтернету. Інформаційно-комунікативні технології суттєво впливають на якість, форми, методи й засоби організації науково-дослідної й творчої роботи, активізують самостійну пізнавальну діяльність дослідників, тим самим сприяють досягненню високого ступеня інтерактивності й необхідного рівня якості знань студентів» [6].

Ми розділяємо думку Т. Дорошенко, яка вказує на певну кризову ситуацію в сфері музичної освіти. «Проте, відсутність значних досліджень, де б висвітлювалися етапи становлення та розвитку процесу загального музично-естетичного виховання учнів, зокрема початкової школи в контексті розвитку освітніх процесів в Україні в другій половині ХХ – на початку ХХІ століття створює протиріччя, яке виникає між сучасними та застарілими педагогічними ідеями й концепціями, між емпіричним досвідом практики музично-естетичного виховання минулого та сучасними змістовно-теоретичними підходами до цього процесу. Виникає необхідність подолання цих протиріч» [4].

Дослідження взаємодії традиційних і сучасних методів музичної освіти містить наукову новизну.

Більшість науково-методичних розробок присвячені викладанню фаху – співу, гри на музичних інструментах, диригуванню. Інноваційні методи (в т. ч. пов'язані з інформаційно-комп'ютерними технологіями) у викладанні музично-теоретичних дисциплін, зумовлені зміною в сучасній мистецькій парадигмі, недостатньо окреслені в науковому дискурсі. Ми ставимо за мету здійснити аналіз науково-методичних напрацювань, систематизувати накопичений педагогічний досвід, виявити проблемні питання, що вимагають уваги науковців, музикознавців, педагогів. Висуваємо гіпотезу, що впровадження інноваційних навчальних технологій сприятиме покращенню музично-освітнього процесу; підвищить фахову кваліфікацію викладачів; посилить мотивацію дітей і молоді до музичного навчання на всіх рівнях музичної освіти, що є важливою умовою розвитку цієї галузі.

Виклад основного матеріалу. Інновації в освіті – природна та необхідна умова її розвитку відповідно до постійно змінних потреб людини та суспільства. Інновація в дослівному перекладі з латинської мови означає оновлення. Тобто, інно-

вація не являє собою повне заміщення застарілого новим, а лише оновлює його. Не заперечуючи проти збереження вікових цінностей, інновації закладають основи соціальних перетворень.

Інформаційно-комп'ютерні технології в структурі сучасної музичної освіти є важливим інноваційним чинником осучаснення процесу музичного навчання. Це обумовлено тим, що: по-перше, з'явилися нові напрямки музично-освітньої діяльності, які безпосередньо пов'язані з ІТ технологіями. Це – музична інформатика; електронна музика (для композиторів); звукозапис (для звукорежисерів, звукооператорів); DJ (для концертних і радіоведучих); по-друге, нові інформаційно-комунікативні можливості стають також дієвим засобом осучаснення навчального процесу в галузі канонічної музичної освіти.

Слід зазначити, що методика музичного навчання, особливо в сфері виконавських дисциплін, формувалася десятиріччями або й століттями, і є досить консервативною у питаннях форм і видів навчання, репертуару, взаємодії між учителем і учнем. Це, в першу чергу, стосується музичної освіти у виконавському напрямку музичної діяльності, де знання і навички передаються вихованцям через особистий контакт з педагогом в процесі індивідуальних занять. Такою є відмінність музично-педагогічного процесу від інших видів гуманітарної освіти [5].

Але в музичній діяльності є низка музично-теоретичних дисциплін, які не мають канонічних вимог щодо організації навчання. Невипадково, перші навчально-методичні напрацювання з розвитку музичного слуху і ритму, комп'ютерні програми і дистанційні курси із засвоєння музично-теоретичних знань були створені у США з предметів «Елементарної теорії музики», «Історія музики», «Сольфеджіо» (Дж. Еванс, Р. Глейзер, Л. Холм та ін.).

На думку І. Б. Горбунової: «Новітні інформаційні технології, що орієнтовані на сучасну музичну освіту, створюють умови для підготовки музичного діяча, що володіє крім традиційних музичних дисциплін, музичним комп'ютером як новим музичним інструментом» [3].

Впровадження інформаційно-комп'ютерній технологій в освітній процес музичних навчальних закладів потребує розв'язання триєдиного (організаційне, методичне, педагогічне) завдання:

- технічна оснащеність (комп'ютери, мультимедійні програми, Інтернет тощо);
- оновлене методичне забезпечення (навчально-методичні комплекси до кожної з навчальних дисциплін, електронний репозитарій підручників, хрестоматій, музичних ілюстрацій тощо);

- фахова підготовка викладачів (курси підвищення кваліфікації, семінари, майстер-класи тощо).

Позитивною тенденцією розвитку музично-педагогічної галузі України є те, що у навчальних планах вищих навчальних закладів музичного спрямування введено курс «Сучасні музичні технології». До цього курсу створені навчально-методичні комплекси, у яких детально опрацьовані зміст дисципліни, форми і методи роботи, методичні рекомендації. Відтак, до музично-педагогічної діяльності приступають фахівці, які мають базові знання в сфері інформаційно-комп'ютерних технологій.

Комп'ютерно-освітні технології розвиваються стрімкими темпами. Для викладача робота в умовах постійного самовдосконалення стає звичним явищем.

Реалізація інноваційних процесів в освітній галузі у великий мірі залежить від готовності викладача до роботи в нових умовах, професійного спеціаліста, здатного внести в традиційну систему виховання та навчання конструктивні музично-педагогічні інновації. Зокрема, сучасний викладач музики має постійно підвищувати рівень володіння інформаційно-комп'ютерними технологіями.

Але, крім особистої мотивації викладача до самовдосконалення, потрібно створити і реалізувати державну концепцію планового підвищення кваліфікації педагогічних кадрів з питань використання інформаційно-комп'ютерних технологій в навчальному процесі музичних навчальних закладів. Корисними можуть бути постійно діючі семінари-практикуми і майстер-класи, на яких слухачі будуть мати можливість ознайомитись з інноваційними методиками викладання музичних дисциплін і взяти участь в розробці нових напрямів педагогічної роботи.

Певний досвід у проведенні майстер-класів, як засобу підвищення кваліфікації, має Миколаївська філія Київського Національного університету культури і мистецтв. Тільки у 2018 році були проведені майстер-класи за такою тематикою:

- «Демонстрація можливостей міді-баяну української системи «OLD MIKE» (Майстер – заслужений артист України В. Василенко, м. Миколаїв).
- «Бас-гітара як сольний інструмент. Презентація виконавського стилю» (Майстер – С. Радзецький, м. Дніпро).
- «Перші кроки в композиції з презентацією творів студентів-композиторів» (Майстер – професор О. К. Іванов, м. Миколаїв).
- «Основи виконавської техніки на саксофоні» (Майстер – З. Рудько, м. Одеса).

- «Виконавські можливості гри на балалайці» (Майстер – заслужений артист України О. Мурза, м. Київ).
- «Майстер-клас з гітарного мистецтва» (Майстер – Ю. Радзецький, м. Дніпро).

Лідером у провадженні інформаційно-комп'ютерних технологій є Національний педагогічний університет імені М. Драгоманова, який має потужний науковий і творчий потенціал. Тут викладачами музичних кафедр створені електронні підручники і навчальні посібники, фонохрестоматії та нотна література, які забезпечують студентів музично-теоретичним матеріалом, хоровими і інструментальними творами, що передбачені навчальними програмами з музично-теоретичних і виконавських дисциплін. Забезпечення студента систематизованою музично-теоретичною інформацією позитивно впливає на формування музично-інформаційної компетентності майбутнього викладача музики.

Ми вважаємо, що в перспективі навчальні плани музичних освітніх закладів будуть доповнені (при обґрунтуванні доцільності) курсами «Викладання музичних дисциплін з використанням музично-комп'ютерних технологій», «Програмне забезпечення професійної доцільності музиканта», «Комп'ютерна музична творчість», «Електронні музичні інструменти», «Комп'ютерне аранжування і технології студійного звукозапису». Такі курси мають передбачати не тільки теоретичну підготовку, а в більшій мірі, оволодіння практичними навичками для використання в професійній діяльності. Критеріями оцінки засвоєння студентом творчого курсу має бути музичний продукт, створений студентом самостійно.

До обов'язкового вивчення студентом-музикантом рекомендуємо такі базові програми: нотний редактор Sibelius, електронний курс інструментовки «Instruments», електронний курс аналізу музичних форм і композиції Compass, програма для Сольфеджіо Auralia, електронний курс теорії музики Musition, програма для підготовки уроків музики Star Class та ін.

Ми вважаємо, що широке використання комп'ютерних технологій на всіх рівнях музичного навчання, допоможе залучити до музичної діяльності широкий загал дітей і молоді, покращить кількісний і якісний контингент музичних навчальних закладів.

Вектор потреб у постмодерновому суспільстві змістився у бік масової (часто низькопробної) поп-музики. Формується покоління «споживачів» музичної продукції, але ніяк не «творців».

Все ж, визнаємо, сучасна (естрадна) музика за останні десятиліття зробила величезний стрибок

у розвитку. Не стільки в плані духовного оновлення, скільки в плані технічних нововведень, пов'язаних з можливостями електронних музичних інструментів, комп'ютерних технологій.

Електронні технології проникли в музичне мистецтво й докорінно змінили свідомість молоді. Школярі хотіли б оволодіти не «архаїчними», на їх погляд, баяном чи фортепіано, а синтезатором і музичними програмами для персонального комп'ютера. Таке прагнення суперечить ортодоксальній музичній педагогіці, система навчання якої заснована переважно на класичних музичних інструментах [2, 97].

Очевидно, що змістовне наповнення музичного навчання має відповідати естетичним уявленням підлітків і методами педагогічного впливу коригувати їх.

Відтак, сучасні музичні запити школярів і студентів вимагають від викладача інших інноваційних форм роботи, в яких важливу роль відіграватимуть інформаційно-комп'ютерні технології. Логічним є передбачення розвитку музичного мистецтва з широким застосуванням новітніх комп'ютерних технологій і електронних музичних інструментів. Не принижуючи значення класичних музичних інструментів, згадаймо, що у свій час арфа прийшла на зміну лірі, клавесин – домашньому органу, а фортепіано – клавесину.

У наш час відбувається активний пошук інноваційних педагогічних технологій, що дозволить оптимізувати навчальний процес, зробити його ефективним, високотехнологічним, сучасним. Потребують зміни методики викладання музичних дисциплін, з метою поєднання традиційних форм музичної освіти з необмеженими можливостями інформаційно-комп'ютерних технологій. Комп'ютеризація музичної освіти при умові адекватного і доцільного використання може стати додатковим стимулом для залучення до музичної творчості дітей і юнаків сучасного покоління.

Широке впровадження інформаційно-комп'ютерних технологій в навчальний процес музичних навчальних закладів сприятиме інноваційному оновленню змісту, форм і методів музичної освітньої діяльності:

- покращення і осучаснення навчально-виховної роботи;
- підвищення фахової кваліфікації викладачів;
- посилення мотивації дітей і підлітків до музичного навчання.

Подальший науковий пошук може бути спрямований на обґрунтування педагогічних умов оптимальної взаємодії традиційних і сучасних концепцій музичного освітнього процесу.

Список використаних джерел

1. Бордюк О. М. Сутність інновацій та інноваційних процесів у мистецькій освіті // Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. Серія 14. Теорія і методика мистецької освіти. 2011. Вип. 11. С.41-45.
2. Герасимова-Персидская Н. Музыка. Время. Пространство / ред. И. Тукова. Київ : Дух і літера, 2012. 408 с.
3. Горбунова И. Б. Феномен музыкально-компьютерных технологий как новая образовательная творческая среда // Известия РГПУ им. А. И. Герцена: научный журнал. 2004. № 4 (9). С. 123-138.
4. Дорошенко Т. В. Проблема музично-естетичного виховання учнів початкової школи в Україні (друга половина ХХ – початок ХХІ століття) як предмет історико-педагогічного дослідження // Вісник Чернігівського національного педагогічного університету. Педагогічні науки. 2013. Вип. 108.1. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/VchdpuP_2013_1_108_47.
5. Ключкова Е. Ю. Информационные технологии в структуре современного музыкального образования // Современные проблемы науки и образования. 2015. № 3
6. Черкасов В. Ф. Сучасні тенденції розвитку вітчизняної музично-педагогічної освіти // Наукові записки. Серія: Педагогічні науки. Кіровоград: РВВ КДПУ ім. В. Винниченка, 2011. Вип. 97. С. 24-29.

References

1. Bordyuk O. M. Sutnist` innovacij ta innovacijny`x procesiv u my`stecz`kij osviti [Bordyuk O. M. Essence of innovations and innovative processes in artistic education]. Naukovy`j chasopy`s NPU imeni M. P. Dragomanova. Seriya 14. Teoriya i metody`ka my`stecz`koyi osvity`. Vipusk 11.
2. Gerasy`mova-Persy`dskaya N. Muzyka. Vremya. Prostranstvo [Gerasimova-Persidskaya N. Music. Time Space]. Ky`ev.
3. Gorbunova Y` V. Fenomen muzykal`no-komp`yuterny`x texnologij` kak novaya obrazovatel`naya tvorcheskaya sreda [Gorbunova I.B. The phenomenon of musical and computer technologies as a new educational creative environment]. Y`zvesty`ya RGPU y`m. A.Y`. Gercena: nauchnyj zhurnal №4 (9).
4. Doroshenko T. V. Problema muzy`chno-estety`chnogo vy`xovannya uchniv pochatkovoyi shkoly` v Ukraini (druga polovy`na XX – pochatok XXI stolittya) yak predmet istory`ko-pedagogichnogo doslidzhennya [The problem of the musically aesthetically beautiful education of primary school pupils in Ukraine (second half XX – beginning of XXI age) is as the article of historical and pedagogical research]. Visny`k Chernigivs`kogo nacional`nogo pedagogichnogo universy`tetu. Pedagogichni nauky`. Vipusk 108 (1).
5. Klyuchkova E. Yu. Y`nformacy`onnye texnologij`y` v strukture sovremennoho muzykal`nogo obrazovany`ya [Keychova E. Yu. Information technologies in the structure of modern musical education]. Sovremennye problemy nauky` y` obrazovany`ya №3.
6. Cherkasov V. F. Suchasni tendenciyi rozvy`tku vitchy`znanoyi muzy`chno-pedagogichnoyi osvity` [Cherkasov V. F. Modern tendencies of development of the national musical-pedagogical education]. Naukovi zapysky`. – Seriya: Pedagogichni nauky`. – Kirovograd: RVV KDPU im. V. Vy`nny`chenka, Vipusk 97.

Александр Иванов, Валентина Иванова. Информационно-компьютерные технологии в структуре современного музыкального образования

В статье исследованы вопросы внедрения информационно-компьютерных технологий в образовательный процесс музыкальных учебных заведений. Охарактеризована сущность инновационной педагогической деятельности. На основании изучения научных трудов и новейшего педагогического опыта авторы предоставляют свое видение в решении организационных, методических и учебных проблем, связанных с осовремениванием содержания, форм, методов музыкально-образовательной работы. Выявлена необходимость системной переподготовки преподавателей музыки на курсах повышения квалификации, семинарах, мастер-классах. Обоснована гипотеза, что использование компьютерных технологий в музыкальном обучении повысит мотивацию детей и подростков к творческой деятельности. Авторы приводят примеры современных научных и педагогических разработок и в сфере музыкальной деятельности.

Ключевые слова: инновационная педагогическая деятельность; информационно-компьютерные технологии; научно-методическое обеспечение; музыкальные учебные заведения; музыкальная педагогика; учебный процесс.

Oleksandr Ivanov, Valentyna Ivanova. Information and computer technology in the structure of modern music education

The article explores issues of introducing computer technologies into educational process of musical educational institutions. Nature of innovative pedagogical activity characterized. Based on the study of scientific works and latest teaching experience, authors provide their own vision of solving organizational, methodological and educational problems associated with modernizing content, forms and methods of musical and educational work. Identified the need for systemic retraining of music teachers in refresher courses, seminars, master classes. The hypothesis substantiated that the use of computer technologies in musical education will increase the motivation of children to creative activity. The authors give examples of modern scientific and pedagogical developments in the field of musical activity.

Keywords: innovative educational activities; information and computer technology; scientific and methodological support; music schools; music education; studying process.